

Αθήνα, 20 Απριλίου 2026

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών

Θέμα: «Νόμος 4736/2020 περί περιβαλλοντικού τέλους για τα πλαστικά προϊόντα μιας χρήσης: Φοροδιαφυγή και απώλεια δημοσίων εσόδων»

Έξι χρόνια μετά, επιβεβαιώνεται πλήρως αυτό που από την πρώτη στιγμή επισημαίναμε: η λεγόμενη «μεταρρύθμιση» των Πλαστικών Μιας Χρήσης του Ν. 4736/2020 δεν σχεδιάστηκε ποτέ για να εφαρμοστεί ουσιαστικά, αλλά για να εξυπηρετήσει επικοινωνιακές ανάγκες. Σήμερα, η πραγματικότητα είναι αδιάψευστη. Απαγορευμένα προϊόντα συνεχίζουν να κυκλοφορούν, η περιβαλλοντική εισφορά εφαρμόζεται επιλεκτικά και οι υποχρεώσεις για επαναχρησιμοποίηση παραμένουν γράμμα κενό.

Αυτό που παρουσιάστηκε ως μια μεγάλη αλλαγή κατέληξε σε ένα αποσπασματικό και στρεβλό φορολογικό μέτρο, που ούτε προστατεύει το περιβάλλον ούτε διασφαλίζει δίκαιους όρους στην αγορά. Το ίδιο έγινε άλλωστε και με τα έσοδα άνω των 15 εκατομμυρίων ευρώ από την πλαστική σακούλα, τα οποία δεν επιστράφηκαν ποτέ στους πολίτες, αλλά διοχετεύονται με αδιαφάνεια, ακόμη και σε διαφημιστικές καμπάνιες.

Ο Νόμος 4736/2020, περί ενσωμάτωσης της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/904, για τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον και λοιπές διατάξεις, καθιερώνει, εκτός των άλλων, σαφείς υποχρεώσεις για την επιβολή περιβαλλοντικού τέλους στα πλαστικά προϊόντα μιας χρήσης, ενώ ο σκοπός του είναι διττός: αφενός η προώθηση της κυκλικής οικονομίας και η προστασία του περιβάλλοντος, αφετέρου η διασφάλιση των δημοσίων εσόδων μέσω της είσπραξης του τέλους, τα οποία προορίζονται για δράσεις ανακύκλωσης, κομποστοποίησης και εν γένει περιβαλλοντικής διαχείρισης με σκοπό την προστασία του περιβάλλοντος.

Ωστόσο, η πρακτική εφαρμογή του νόμου στην ελληνική αγορά καταδεικνύει πλήρη ανεπάρκεια, η οποία εκδηλώνεται με πολλαπλούς τρόπους. Στην πράξη, πολλές επιχειρήσεις, εκμεταλλευόμενες την έλλειψη ουσιαστικών ελέγχων και την ανεπαρκή κατάρτιση των ελεγκτικών μηχανισμών, δεν αποδίδουν το προβλεπόμενο περιβαλλοντικό τέλος χρησιμοποιώντας παραπλανητικές σημάνσεις όπως «επαναχρησιμοποιήσιμα» ή «plastic free» επί των προϊόντων, προκειμένου να εμφανίζονται συμμορφούμενες με τη

νομοθεσία, ενώ στην πράξη παρακάμπτουν την υποχρέωση καταβολής των εσόδων προς την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων.

Η επαναλαμβανόμενη «άρνηση» καταβολής του περιβαλλοντικού τέλους από μεγάλο μέρος των επιχειρήσεων δημιουργεί αναπόφευκτα συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού εις βάρος των επιχειρήσεων που συμμορφώνονται με τον νόμο και οδηγεί σε εκτεταμένη φοροδιαφυγή, γεγονός το οποίο έχει ως επίπτωση την απώλεια σημαντικών δημοσίων εσόδων. Η κατάσταση αυτή υπονομεύει την ίδια την αποτελεσματικότητα της νομοθεσίας και καθιστά το περιβαλλοντικό τέλος περισσότερο ένα «θεωρητικό εργαλείο» παρά ένα ουσιαστικό μέτρο πολιτικής, ακυρώνοντας τόσο τους οικονομικούς, όσο και τους περιβαλλοντικούς στόχους που θέτει ο νόμος.

Με βάση τα επίσημα στοιχεία που ο ΕΟΑΝ έχει στη διάθεσή του το 2022 διατέθηκαν στην αγορά σχεδόν 420 εκατομμύρια πλαστικά κύπελλα και φαγητοδοχεία. Για αυτά τα είδη θα έπρεπε να προκύψει έσοδο από την εισφορά προστασίας περιβάλλοντος (ανέρχεται σε 5 λεπτά για το κύπελλο ή δοχείο και 5 λεπτά για το καπάκι τους) τουλάχιστον 21 εκατομμυρίων. Όμως το 2022 εισπράχθηκαν από την ΑΑΔΕ μόλις 8,2 εκ. ευρώ, πράγμα που φανερώνει ότι η εισφορά δεν αποδίδεται ικανοποιητικά.

Δεν καταλείπεται καμία αμφιβολία ότι η αδυναμία είσπραξης του τέλους οφείλεται στην έλλειψη συστηματικών ελέγχων, στην ανεπαρκή κατάρτιση των κλιμακίων ελέγχου σχετικά με το πότε ένα προϊόν θεωρείται επαναχρησιμοποιήσιμο και άρα εξαιρείται από το περιβαλλοντικό τέλος, καθώς και στην αδυναμία επιβολής ουσιαστικών κυρώσεων. Παράλληλα, η διάθεση προϊόντων με παραπλανητικές σημάνσεις διευκολύνει τη μη καταβολή των δημοσίων εσόδων και την εισφοροδιαφυγή, γεγονός που επιβαρύνει τα Δημόσια ταμεία και ενισχύει τον αθέμιτο ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων.

Επειδή η αδυναμία ουσιαστικής εφαρμογής του νόμου δημιουργεί συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού εις βάρος των επιχειρήσεων που συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις τους, ενώ παράλληλα στερεί σημαντικά δημόσια έσοδα από την ΑΑΔΕ και ενισχύει την φοροδιαφυγή,

Επειδή η αποτυχία είσπραξης του τέλους οφείλεται στην ανεπαρκή εκπαίδευση των ελεγκτικών μηχανισμών και στην έλλειψη συστηματικών και αποτελεσματικών ελέγχων στις επιχειρήσεις, δημιουργώντας σοβαρές συνέπειες για τα δημόσια έσοδα και την αγορά γενικότερα

Ερωτάται ο αρμόδιος Υπουργός

- 1. Αν έχει εισπράξει και σε ποιο ύψος ανέρχονται τα έσοδα του Ελληνικού Δημοσίου από το περιβαλλοντικό τέλος στα πλαστικά προϊόντα μιας χρήσης, όπως αυτό προβλέπεται στον Ν. 4736/2020, από την έναρξη εφαρμογής του έως σήμερα και εάν υπάρχουν διαθέσιμα επίσημα στοιχεία για το ύψος τους;**
- 2. Πώς εξηγείται η σημαντική απόκλιση μεταξύ των εκτιμώμενων και των πραγματικά εισπραχθέντων εσόδων από το περιβαλλοντικό τέλος στα πλαστικά προϊόντα μίας χρήσης;**
- 3. Για ποιο λόγο μέχρι σήμερα δεν υπάρχει πλήρης, δημόσια και διαφανής αποτύπωση τόσο των ελέγχων όσο και της διάθεσης των σχετικών εσόδων;**

Οι Ερωτώντες Βουλευτές

Βασίλειος Κόκκαλης

Ακρίτα Έλενα

Δούρου Ειρήνη (Ρένα)

Ζαμπάρας Μιλτιάδης

Κασιμάτη Νίνα

Κοντοτόλη Μαρίνα

Μεϊκόπουλος Αλέξανδρος

Μπάρκας Κωνσταντίνος